

Gömülü Üçüncü Molar Dişler Üzerine Retrospektif Bir Çalışma

A Retrospective Study of Impacted Third Molar Teeth

Ayşe Gülşahi

Özet

Üçüncü molarlar, ağız içerisinde en son oluşan ve süren dişlerdir. Bazen bu dişlerin sürmesi malpozisyon, yer darlığı veya başka nedenlerle gerçekleşmemektedir. Bu retrospektif çalışmada 17 yaş üzerindeki 1000 hastanın dijital panoramik radyograflarında üçüncü molarların gömülülük oranları ve pozisyonları değerlendirilmiştir. İncelenen toplulukta sürmüş üçüncü molarların oranı %60, gömülülerin oranı % 26 ve yarı gömülülerin oranı %14 olarak bulunmuştur. Vertikal ve mezioanguler pozisyonlar önemli oranda izlenirken, distoanguler ve horizontal pozisyonlar da sırasıyla izlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üçüncü molar, gömülü diş, retrospektif çalışma.

Abstract

Third molar teeth are the last teeth to form and erupt into the mouth. Sometimes these teeth eruption were blocked because of malposition, lack of space or other impediments. In this retrospective study, the impaction rates and positions of the third molars were evaluated on the digital panoramic radiographs of 1000 patients over the age of 17 years. In the recorded population the ratio of the erupted third molar was 60%, impacted teeth ratio was 26% and partially impacted third molar ratio was 14%. Chiefly vertical and mesioanguler positions were observed, distoanguler and horizontal positions were also seen respectively.

Key Words: Third molar, impacted tooth, retrospective study.

Giriş

Gömülü diş terimi, beklenen zamanda dental arkta yerini alamayan dişler için kullanılmaktadır. Üçüncü molar dişler, ağız içerisinde en son oluşan ve süren dişler olarak bilinir¹⁻³. Yapılan çalışmalarda en sık gömülü kalan dişlerin mandibular ve maksiller üçüncü molarlar olduğu ve bu oranın tüm gömülü dişlerin %98' ni oluşturduğu saptanmıştır. Bunları maksiller kaninler ve mandibular premolarlar izler^{1,4-7}.

Üçüncü molarların diğer dişlere oranla daha fazla gömülü kalma nedenleri, fasiyal büyümedeki gerilik, diğer dişlerin distal yönde sürmesi, kendinden önce gelen süt dişinin bulunmaması, süren en son diş olması ve yeterli yer kalmaması gibi bir çok faktöre bağlanmaktadır⁵⁻⁷. Üçüncü molar dişler normal sürdüklerinde, karşıtları bulunduğu ve çevrelerindeki dişeti sağlıklı olduğunda çekimleri gerekmez. Ancak bu dişler genellikle gömülü kaldıklarından perikoronitise, komşu dişlerde kök rezorbsiyonuna, nevaljiiform ağrılara, fokal enfeksiyona, temporo-mandibular eklem şikayetlerine, dentigeröz kist ve tümörler gibi patolojilere neden olabilirler^{2-6,8,9}.

Literatürde³, molar dişlerin sürme yaşlarının değişik toplumlarda farklılıklar gösterdiği bildirilmiştir^{1,5,6,8,10}. Üçüncü molarların gömülülük pozisyonları radyograflar yardımıyla 5 esas pozisyonda sınıflandırılmıştır. Bunlar vertikal, mezioanguler, distoanguler, horizontal (meziodistal) ve bukkolingual' dir^{3,5}.

Bu çalışmanın amacı, üçüncü molar dişlerin gömülü kalma oranları ve pozisyonlarını belirlemektir.

Gereç ve yöntem

Bu çalışmaya Aralık 2004-Mayıs 2005 tarihleri arasında Başkent Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Oral Diağnoz ve Radyoloji kliniğinde muayene edilmiş olan hastalar dahil edilmiştir. 17 yaş altında olan, süperpozisyonlar nedeniyle panoramik radyografisi değerlendirilemeyen hastalar çalışma dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak toplam 1000 hastanın klinik kayıtları ve dijital panoramik cihaz (PM 2002 EC Proline DIMAX2, Planmeca, Helsinki, Finlandiya) ile elde edilen panoramik radyografları retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Hastaların yaş, cinsiyet, üçüncü molarlar dişlerin sürme-gömülülük durumları, pozisyonları kaydedilmiştir. Veriler, Ankara Üniversitesi Biyoistatistik bölümünde SPSS istatistiksel paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırma grubu 17-80 yaş aralığında (ortalama yaş 41.4 ± 15.8), 607 kadın, 393 erkek toplam

1000 hastadan oluşmaktaydı. Bu çalışmada toplam 2053 adet üçüncü molar dişin (%51) çekildiği veya konjenital olarak eksik olduğu ortaya konmuştur. Eksik dişlerin %52' si maksillada, %48'i mandibulada bulunmaktaydı. Çenelere göre üçüncü molar dişlerin gömülülük ve sürme durumları tablo 1' de görülmektedir.

Dişlerin durumu	Maksilla		Mandibula		Toplam
	Sağ	Sol	Sağ	Sol	
Tam Sürmüştü	279	299	305	289	1172 (%60)
Yarı gömülü	62	65	71	68	266 (%14)
Gömülü	119	105	143	142	509 (%26)
Eksik	540	531	481	501	2053

Tablo 1. Çenelere göre üçüncü molar dişlerin durumu.

Değerlendirilen toplam 1947 dişin 1172' si sürmüştü, 266' sı yarı gömülü ve 509'u tam gömülüydü. Sürmüştü dişler, değerlendirilen toplam dişlerin %60' ını oluşturmaktaydı ve bunların %49'u maksillada, %61'i ise mandibulada izlendi.

Tam gömülü dişler %26 oranında görüldü. Bunların 224 tanesi (%44) maksillada, 285 tanesi de (%56) mandibulada bulunmaktaydı. Yarı gömülü dişler ise %14 oranındaydı ve 127'sinin (%48) maksillada, 139'unun (%52) mandibulada olduğu belirlendi. Genel olarak tam ve yarı gömülü dişler, değerlendirilen dişlerin %40' ını oluşturuyordu.

Gömülü ve yarı gömülü dişlerin gömülülük pozisyonları tablo 2' de gösterilmiştir. Genel olarak bakıldığında üçüncü molarların %54'nün vertikal, %24'nün mezioanguler, %16'sının distoanguler ve

Dişlerin pozisyonu	Maksilla		Mandibula		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Vertikal	210	%51	207	%49	417	%54
Mezioanguler	23	%13	160	%68	183	%24
Distoanguler	116	%91	12	%9	128	%16
Horizontal	2	%4	45	%96	47	%6

Tablo 2. Gömülü ve yarı gömülü dişlerin pozisyonları.

%6'sının horizontal pozisyonda gömülü olduğu belirlendi. Maksiller üçüncü molarların %51'inin mandibular üçüncü molarların %49'unun vertikal pozisyonda olduğu görüldü. Mezioanguler pozisyon %87 oranında mandibulada, distoanguler pozisyon ise %91 oranında maksillada gözlendi. En az horizontal pozisyon vardı ve bunun da %96'sı mandibuladaydı.

Tartışma

Çalışmamızın sonuçlarına göre üçüncü molarların %60' ının normal sürdüğü saptanmıştır. Açık göz ve ark.² sürmüş dişlerin oranını %70.8, Tuğsel ve ark.⁵ %34 olarak bulmuşlardır.

Gömülü üçüncü molarlar % 26 ve yarı gömülüler %14 oranında görülmüştür. Bu oranlar, Açık göz ve ark.² 'nın gömülü üçüncü molar dişleri %16.6, yarı gömülüler %12.6 olarak bulunduğu çalışmasının sonuçlarına göre çok az yüksektir. Ancak Tuğsel ve ark.⁵, gömülü 3. molar dişleri %33, yarı gömülü 3. molarları ise %17 oranında bulmuşlar ve çalışmamızın sonuçları bu çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırıldığında biraz düşük olduğu gözlenmiştir. Diğer çalışmalarda ise üçüncü molarların %22.3 ile %66.6 oranında gömülü kaldığı bildirilmiştir^{4,5,7,11}.

Gömülü ve yarı gömülü üçüncü molarların %45'nin maksillada, %55'nin mandibulada olduğu saptanmıştır. Çalışmamızın sonuçları, üçüncü molarlar içinde mandibular üçüncü molarların daha sık gömülü kaldığını gösteren diğer çalışmaların sonuçlarıyla uyumludur^{4,5}.

Genel olarak gömülü ve yarı gömülü üçüncü molarların pozisyonuna bakıldığında %54'nün vertikal, %24'nün mezioanguler, %16'sının distoanguler ve %6'sının horizontal pozisyonunda gömülü olduğu görülmüştür. Çalışmamızın sonuçları, bazı çalışmalarla uyumluysen^{3,5} bazı çalışmalarda^{4,12,13} mezioanguler pozisyonun daha çok görüldüğü bildirilmiştir. Bir diğer çalışmada ise distoanguler ve mezioanguler, en sık görülen gömülülük pozisyonları olarak saptanmıştır².

Vertikal pozisyon açısından, maksilla ve mandibula arasında fark görülmemiştir. Ancak mezioanguler ve horizontal pozisyonlar mandibulada belirgin şekilde fazla gözlenirken, distoanguler pozisyon maksillada belirgin şekilde fazla bulunmuştur.

Sonuç olarak, bu çalışmada incelenen toplulukta sürmüş üçüncü molarların oranı %60, gömülülerin oranı % 26 ve yarı gömülülerin oranı %14 olarak bulunmuştur. Vertikal ve mezioanguler pozisyonlar

önemli oranda izlenirken distoanguler ve horizontal pozisyonlar da sırasıyla izlenmiştir.

Teşekkür

Çalışmanın istatistiksel analizi sırasındaki yardımlarından ötürü Yard. Doç. Dr. Yasemin Genç'e teşekkürlerimi sunarım.

Kaynaklar

- 1- Hattab FN. Positional changes and eruption of impacted mandibular third molars in young adults: a radiographic 4 year-follow up study. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 84: 604-8, 1997.
- 2- Açık göz A, Çelenk P, Topbaş M, Özkoç O. 20 yaş üstü 1800 bireyde üçüncü molarların sürme ve gömülülük insidansları. *Gazi Üniv. Dişhek Fak Derg* 2: 13-8, 1999.
- 3- Peterson LJ, Ellis III E, Hupp JR, Tucker MR. *Contemporary Oral & Maxillofacial Surgery*. St Louis: Mosby Inc, 1998, 215-48.
- 4- Dural S, Avcı N, Karabıyıkoglu T. Gömük dişlerin görülme sıklığı, çenelere göre dağılımları ve gömülü kalma nedenleri. *Sağ Bil Arş Derg* 7: 127-33, 1996.
- 5- Tuğsel Z, Kandemir S, Küçük F. Üniversite öğrencilerinde üçüncü molarların gömülülük durumlarının değerlendirilmesi. *C. Ü Dişhek Fak Derg* 4: 102-5, 2001.
- 6- Yazıcı S, Kökden A, Taşk A. Gömülü dişler üzerine retrospektif bir çalışma. *C. Ü Dişhek Fak Derg* 5: 103-5, 2002.
- 7- Mollaoglu N, Cetiner S, Gungor K. Patterns of third molar impaction in a group of volunteers in Turkey. *Clin Oral Invest* 6: 109-13, 2002.
- 8- Hattab FN, Abu Alhaija ESJ. Radiographic evaluation of mandibular third molar eruption space. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 88: 285-91, 1999.
- 9- Yamaoka M, Tambo A, Furusawa K. Incidence of inflammation in completely impacted lower third molars. *Aust Dent J* 42: 153-5, 1997.
- 10- Olasoji OH, Odusanya SA. Comparative study of third molar impaction in rural and urban areas of south-western Nigeria. *Odonto-stomatol Trop* 90: 25-8, 2000.
- 11- Hattab FN, Rawashdeh MA, Fahmy MS. Impaction status of third molars in Jordanian students. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 79: 24-9, 1995.
- 12- Lomçalı G. Gömük akıl dişleri ile diğer gömük dişlerin gömülülük oranları. *Ege Dişhek Fak Derg* 6: 53-7, 1984.
- 13- Kramer RM, Williams AC. The incidence of impacted teeth. *Oral Surg* 29: 237-41, 1970.

Yazışma Adresi:

Dr. Ayşe Gülşahı

Adres: Başkent Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi
Oral Diagnoz ve Radyoloji Anabilim Dalı
11. Sokak No 26 Bahçelievler, Ankara
Telefon: 0.312 2151336
Fax: 0.312 2152962